

การท่องเที่ยวเชิงสเก็ต : มิติใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

SKETCHING TOURISM : NEW DIMENSION OF CREATIVE TOURISM

จุฑาธิปต์ จันทรเอียต / JUTATIP JUNEAD

คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
FACULTY OF ENVIRONMENTAL CULTURE AND ECOTOURISM, SRINAKHARINWIROT
UNIVERSITY

Received: September 15, 2017

Revised: December 6, 2017

Accepted: February 2, 2017

บทคัดย่อ

ปัจจุบันพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้เปลี่ยนแปลงไป นักท่องเที่ยวต้องการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้งมากขึ้น ประกอบกับปัญหาด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างจำกัด จึงเกิดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมกันอย่างยั่งยืน

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อให้ทราบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบ และเพื่อนำแนวคิดดังกล่าวมาพัฒนาผสมผสานให้สอดคล้องกันผ่านการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในหัวข้อ ท่องเที่ยวไป สเก็ตไป หัวใจเบิกบาน ภายใต้จุดขายเชิงคุณค่าของนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในเส้นทางภาคเหนือ ภายใต้ธีม 3 กิจกรรม เหนือแรงบันดาลใจ โดยผู้เขียนได้ลงพื้นที่ท่องเที่ยวพร้อมสเก็ตภาพทั้งสามเส้นทาง พร้อมทั้งนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่ที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงสเก็ต หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยการสเก็ตภาพ นักท่องเที่ยวจะใช้การวาดภาพในเหตุการณ์ สถานการณ์นั้นๆ ที่เดินทางไปพบเจอขณะเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่าเรื่องในการเดินทางไปยังที่ต่างๆ และให้ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพันระหว่างกัน อีกทั้งยังมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว และจดจำประทับใจ, เข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ อย่างดี อีกทั้งเป็นการบูรณาการการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาผลงานทางด้านศิลปะช่วงเวลาเวลาอันอันประทับใจในการเดินทางท่องเที่ยวช่วยสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอันทรงคุณค่าถ่ายทอดร้อยเรียงเรื่องราวผ่านภาพวาดสเก็ต ส่งผลให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลังจากได้นำภาพวาดออกสื่อออนไลน์เพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งภาพวาดสามารถสร้างมูลค่าจากการจำหน่าย และยังเกิดคุณค่าทางใจให้แก่นักท่องเที่ยวเชิงสเก็ตอย่างมีรูสึม

Abstract

Up to the present, travellers' behaviors have changed. They prefer to participate in tourism activities more profoundly, together with the problems of tourism resource management that is limited. This condition, however, leads to creative tourism, allowing travellers and local people to participate in setting tourism together with sustainability.

The purpose of this article is to study the concepts and theories of creative tourism, to understand the concepts and theories as to designing, and to have these concepts merged and developed with consistency through ongoing tourism activities in the topic of "Travelling and sketching with exuberance", which is under the selling points concerning values of the policy of Tourism Authority of Thailand in the way bound to the north, under the themes of 3 activities above the inspiration. The author went on the tourism location together with sketching the pictures of 3 routes while presenting the new concepts and theories called Sketching Tourism, meaning travelling that allows the travellers to do many activities at

the tourism location closely by sketching the pictures. The travellers would have pictures drawn and sketched in any certain events and circumstances in which they came across while travelling so that they could account for where they had visited in many places as also to help other travellers and the hosts tie good relationship again. This also leads to profoundly understanding the cultures in the tourism location as well as to impressing and memorizing and also understanding in those tourism attractions very well. This sketching tourism also helps promote the integration in developing tourism activities and artworks. Any impressive moments during travelling would help create valuable, pass down and compose accounting stories through sketching pictures, which contributes to economy in travel industry after having those sketching pictures present in the public online in order to introduce any interesting tourism attractions. Moreover, these paintings would help to increase the values from selling as well as to give sentimental values to those travellers unforgettably.

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักของประเทศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) ซึ่งมีทิศทางหลักในการส่งเสริมตลาดต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมสำหรับนักท่องเที่ยวทั่วโลก ปรับโครงสร้างตลาดนักท่องเที่ยว สู่กลุ่มตลาดระดับกลาง-บน และสร้างรายได้อย่างยั่งยืนจากการเติบโตของค่าใช้จ่ายมากกว่าจำนวน ของนักท่องเที่ยว ด้วยการต่อยอดวิถีไทย ซึ่งเป็น จุดแข็งที่แตกต่าง ลงลึกมากขึ้นสู่ประสบการณ์วิถี ท้องถิ่นไทย เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ชื่นชอบความเป็นไทย ทั้งในเมืองใหญ่และเมืองเล็กที่มีวิถีแตกต่างกัน โดยใช้ นำเสนอเรื่องราวประสบการณ์วิถี ท้องถิ่นไทยสู่เวทีโลกอย่างยั่งยืน

การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมิใช่เน้นแต่ด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวเพียงเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงผู้คนวิถีชีวิต สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในบริบทเหล่านั้นด้วย การพัฒนาและส่งเสริมในลักษณะเช่นนี้จึงจะสามารถดึงดูดใจผู้คนได้ เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้จะสามารถหยิบยื่นประสบการณ์ที่แท้จริงให้กับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้ มากกว่าการพิจารณาในเรื่องการเติบโตเพียงประการเดียว อีกทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เกิดการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนา และเพื่อให้

งานบูรณาการด้านการท่องเที่ยว บรรลุตามเป้าหมาย จึงต้องมี “การพัฒนาคลังข้อมูลทางด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเชิงลึก” ควบคู่กันไป เพื่อให้ประเทศไทยประสบผลสำเร็จในการวางเป้าหมายการตลาดการท่องเที่ยวยุคใหม่ในระดับสากล ประเทศไทยยังจำเป็นต้องสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือ ทำให้คนไทยมองเห็นคุณค่าความเป็นไทย จนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในประเทศ สร้างความรู้สึกการเป็นเจ้าของ (Sense of Belonging) ที่จะร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม คงเอกลักษณ์ความเป็นไทย และเป็นเจ้าบ้านที่ดี เน้นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเปิดมุมมองใหม่ทางการท่องเที่ยวจากการสัมผัสและมีส่วนร่วมกับประสบการณ์เอกลักษณ์เฉพาะแต่ละท้องถิ่นของไทย ภายใต้งบชุดขายเชิงคุณค่าของแต่ละภูมิภาค เพื่อให้เกิดการส่งต่อประสบการณ์ ความรู้ และความประทับใจจากการท่องเที่ยวแก่ผู้อื่น ในรูปแบบ Viral Marketing ภายใต้งบแคมเปญ สื่อสารการตลาด “ท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋สไตล์ลิขซิ่ง”(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

หากพิจารณาการท่องเที่ยวที่ได้รับประสบการณ์แบบลึกซึ้ง ก็อาจกล่าวได้ว่าสอดคล้องกับแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ “(Creative Tourism)” “การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ไม่ใช่อีกกิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น” (นาพิตติภักดิ์ แสงสนิท, 2558)

การท่องเที่ยวเชิงสเก็ตถือเป็นรูปแบบที่เป็นมิติใหม่ของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การท่องเที่ยว 2 เชิงสเก็ตถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ อย่างลึกลับมากขึ้น รวมถึงเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนแหล่งท่องเที่ยวที่จะสามารถสร้างความตระหนักให้คนในชุมชนได้รับรู้ถึงคุณค่าทางมรดกวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนจนเกิดเป็นความรู้สึกหวงแหนและนำไปสู่การอนุรักษ์ทรัพยากร วัฒนธรรม ประเพณี หรือวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเอาไว้ได้ และยังสามารถสร้างรายได้จากการให้บริการทางการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

ในการเขียนบทความครั้งนี้ ผู้เขียนได้ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งพบว่ารูปแบบดังกล่าวเป็นการท่องเที่ยวที่มอบโอกาสแก่นักท่องเที่ยว ในการพัฒนาศักยภาพกิจการสร้างสรรค์ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ไปท่องเที่ยว เรียกว่าเรียนรู้ของจริง ลงมือทำ เป็นการท่องเที่ยวที่ได้เรียนรู้ตัวตนที่แท้จริงของชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยว ได้มีส่วนร่วมลงทำกิจกรรมกับชุมชนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในสถานที่จริง ดังนั้นผู้เขียนจึงเกิดแนวคิดที่จะนำเสนอการใช้ศิลปะมาช่วยในการสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์อันน่าประทับใจอย่างลึกซึ้ง โดยวิธีการวาดภาพแบบสเก็ตในแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นในบทความนี้ จึงขอเสนอการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ภายใต้คอนเซ็ปต์ที่ว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ “เที่ยวไป สเก็ตไป หัวใจเบิกบาน” โดยผู้เขียนได้ยึดแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน/ ส่งผ่าน - ส่งต่อประสบการณ์ นักท่องเที่ยวสามารถเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม อีกทั้งมีโอกาสด้านศักยภาพในการสร้างสรรค์ของตนเอง และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีส่วนร่วมกับประสบการณ์เอกลักษณ์เฉพาะแต่ละท้องถิ่นของไทย ภายใต้จุดขายเชิงคุณค่าของแต่ละภูมิภาค ดังนี้ 1) ภาคเหนือ-เหนือผืนล้านแรงบันดาลใจ และบริการพร้อมการท่องเที่ยวแบบสร้างสรรค์ประสบการณ์ 2) ภาคอีสาน-อีสานแซ่บนิว 3) ภาคกลาง-สุขกลางใจ ใกล้แค่เอื้อม 4) ภาคตะวันออก-สีสันตะวันออก และ 5) ภาคใต้-ปักขี้ใต้ ปักหมุดหยุดเวลา เพื่อให้เกิดการส่งต่อประสบการณ์ ความรู้ และความประทับใจจากการท่องเที่ยวแก่ผู้อื่น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560)

1) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เมื่อปี พ.ศ.2547 ได้เกิดโครงการ “เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์” เพื่อส่งเสริมการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่จะนำไปสู่รูปแบบใหม่ของการร่วมมือในระดับนานาชาติ ในภาคประชาชน เอกชน สาธารณะและประชาคม เครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก มีทั้งหมด 7 กลุ่ม เมืองหนึ่งเมืองใดที่จะเข้าร่วมเป็นเมืองสร้างสรรค์ภายใต้การประกาศรับรองโดยยูเนสโกจะต้องเลือกเสนอตนเองได้เพียงประเภทเดียวเท่านั้นจากกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ 1) วรรณกรรม 2) งานหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน 3) งานออกแบบ 4) ดนตรี 5) อาหาร 6) ภาพยนตร์ 7) สื่อศิลปะ

ในโครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของ UNESCO นอกจากจะมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาในระดับนานาชาติและเพื่อตั้งหลักตอบรับกับผลกระทบในระดับโลกโดยความพยายามที่จะเชื่อมโยงเมืองต่าง ๆ เข้าด้วยกันแล้ว ยังได้กล่าวถึงความเป็นไปได้ในการสร้างการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ ที่นักท่องเที่ยวจะสามารถรับและเข้าเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเมืองนั้น ๆ ทั้งวัฒนธรรมในลักษณะที่จับต้องได้และที่เป็นนามธรรม โดยผ่านประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวเอง โครงการเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์และการท่องเที่ยวแนวใหม่ของ UNESCO จึงเน้นถึงความผูกพันความจริงแท้ผ่านประสบการณ์ (Authentic Experience) ซึ่งเป็นการส่งเสริมกิจกรรมที่จะทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในลักษณะทางวัฒนธรรมของเมืองที่ไปเยือน

โดยมีผู้ให้นิยามความหมายของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

เกร็ก ริชาร์ด และ คริสติน เรย์มอนด์ (2000) (Richards and Raymond, 2000:18) กล่าวว่า การท่องเที่ยวซึ่งมอบโอกาสให้กับผู้เดินทางในการพัฒนาศักยภาพการสร้างสรรคของตน ผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์จริง ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะของพื้นที่เป้าหมายที่ได้ท่องเที่ยว Tourism which offer visitors the opportunities to develop their creative potential through active participation in courses and learning experiences which are characteristic of the holiday destination where they are undertaken

(Wurzbarger, 2009) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งไปสู่ความผูกพันและประสบการณ์ อันแท้จริง ซึ่งได้มาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้าน ศิลปะ มรดกทางวัฒนธรรมหรือคุณลักษณะเฉพาะของพื้นที่ (Creative Tourism is a tourism directed toward an engaged and authentic experience, with participative learning in the arts, heritage or special character of a place. (Wurzbarger, 2009: 17)

องค์การยูเนสโก (UNESCO) การท่องเที่ยว สร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์สอดคล้องกับ แนวทางการพัฒนาให้ชุมชนนั้นๆ เกิดความยั่งยืน โดยมี การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องและสัมพันธ์กับ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ตลอดจนวิถีชีวิตในชุมชน ในเชิง การเรียนรู้และการทดลองให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ที่เป็นอยู่ จริงในชุมชน นอกจากนั้น ชุมชนจะต้องสามารถใช้ การจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการรักษาความ สมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ภายใตชุมชนและผลประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับ ทั้งในรูปแบบ ที่เป็นผลประโยชน์ตอบแทน อิงตามระบอบทุนนิยมและ ความยั่งยืนของการพัฒนาในชุมชน

นาฟีกอติภัก แสงสนิท (2558) กล่าวไว้ว่า “การท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์สถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และ มีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ และเป็นการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและ เอกลักษณ์ของสถานที่ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชน แต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนเท่านั้น”

สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ (2554) กล่าวว่า “การท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ถือได้ว่าเป็น กระบวนทัศน์ใหม่ (New Travel Paradigm) และทิศทางใหม่ ในการท่องเที่ยวปัจจุบัน ซึ่งแตกต่างไปจากการท่องเที่ยว แบบมวลชน (Mass Tourism) แบบเดิม โดยเฉพาะการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) ที่ผู้ท่องเที่ยวเป็น ผู้ชมและถ่ายรูปอยู่ห่างๆ กล่าวคือ การไปเรียนรู้ การนวด การทำอาหารไทย หรือการทำผ้าบาติก นั่นคือ การท่องเที่ยว เชิงสร้างสรรค์ คือพัฒนาศักยภาพของผู้ท่องเที่ยวเองด้วย นั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับงานด้วยเช่นกัน เป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อนำไปพัฒนาองค์ความรู้ของ

งานตนเอง ในกิจกรรมดังกล่าวนักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ พิเศษ และทำให้เข้าถึงจิตวิญญาณของพื้นที่นั้นๆ”

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มีรายละเอียดดังนี้ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2556

- 1) ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพัน ระหว่างกัน
- 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
- 3) มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของ พื้นที่ท่องเที่ยว
- 4) ประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม
- 5) มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน/ส่งผ่าน - ส่งต่อประสบการณ์
- 6) เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม
- 7) นักท่องเที่ยวมีโอกาสพัฒนาศักยภาพในการ สร้างสรรค์ของตนเองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 8) ความจริงแท้ทั้งในกระบวนการการผลิตและ ผลิตภัณฑ์, ประสบการณ์จริง
- 9) จัดจำประทับใจ, เข้าใจ
- 10) การท่องเที่ยวแบบจำเพาะเจาะจง

ผู้เขียนขอสรุปว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็น รูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวผ่านกิจกรรม การท่องเที่ยวตามความสนใจของแต่ละบุคคล เพื่อซึมซับ เอกลักษณ์ของแต่ละพื้นที่ ทำให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่ม สีสัน เพิ่มความน่าสนใจ และสร้างความหลงใหลอย่างมีรสนิยม ในครั้งนี้ ผู้เขียนจะนำเอาการท่องเที่ยวผสมผสานกับ กิจกรรมการสเก็ตภาพในแหล่งท่องเที่ยว ภายใตเครือข่าย เมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ในกลุ่มงานออกแบบสร้างเป็น กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสเก็ต

2) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการออกแบบ

การออกแบบ เป็นความคิดสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อ ต้องการสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นนั้นๆ โดยการสเก็ต หรือเขียนแบบ แล้วทำการอ่านแบบต่อไป เนื่องจากการอ่านแบบ เป็น การศึกษาถึงรูปร่างลักษณะรายละเอียดของชิ้นงาน เพื่อต้องการ ทราบความสัมพันธ์และวัสดุ ตลอดจนการประมาณราคา

การออกแบบ หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบจาก ความคิดออกมาเป็นผลงาน ที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้

หรือสัมผัสได้ เพื่อให้มีความเข้าใจในผลงานร่วมกัน แบบที่คิดออกมาอาจเป็นสิ่งที่เป็นไปได้จริง หรือแบบที่เป็นลักษณะเพื่อฝัน เป็นเพียงนามธรรมก็ได้

มีผู้ให้นิยามความหมายของการสเก็ตภาพไว้ ดังนี้
มานนท์ กองแดง (2558) การสเก็ตภาพ หมายถึง การเขียนภาพโดยไม่ใช้เครื่องมือเขียนแบบช่วย จะเขียนภาพโดยใช้ มือเปล่า (FREE HAND) โดยการลากเส้นขึ้นเป็นชิ้นงานอย่างหยาบ ๆ จากความคิดหรือจินตนาการ ของผู้ออกแบบ เพื่อนำไปใช้เขียนแบบที่มีรายละเอียดต่าง ๆ สมบูรณ์ตามมาตรฐานต่อไป

การเขียนภาพสเก็ต (Sketches) เป็นลักษณะการเขียนภาพร่างหยาบๆ เพื่อกำหนดโครงสร้างขนาดสัดส่วนคร่าวๆ ของการเขียนภาพทุกชนิด เช่น การเขียนภาพสเก็ตหุ่นนิ่ง ภาพสเก็ตทิวทัศน์ ภาพสเก็ตคนเหมือน ภาพสเก็ตงานออกแบบตกแต่ง เป็นต้น

วิธีการเขียนภาพสเก็ต มีขั้นตอน คือ ร่างเส้นรอบนอกของวัตถุที่มีอยู่ทั้งหมดของในภาพ หรือในแบบ ต่อมาร่างเส้นรอบนอกของวัตถุที่เด่นที่สุดในภาพ เขียนเส้นรอบนอกของวัตถุทุกชิ้นที่มีอยู่ในภาพหรือในแบบ ลบเส้นรอบนอกแล้วเน้นขนาด สัดส่วน รายละเอียดความคมชัด

การวาดเส้นรายละเอียดเป็นการวาดเส้นที่เน้นความคมชัด แสดงรายละเอียดที่เด็ดขาด ชัดเจน สวยงามให้อารมณ์ ความรู้สึกเป็นสำคัญ อาศัยความประณีตบรรจง สุขุมเยือกเย็น และมีสมาธิสูง การวาดเส้นรายละเอียดมีขั้นตอนเหมือนกับการเขียนภาพสเก็ต หรือการเขียนภาพทั่วไป

การสเก็ตภาพหยาบ เป็นการสเก็ตภาพแบบรวดเร็ว โดยไม่ต้องคำนึงถึงรูปร่าง รูปทรงให้มากนัก แต่คำนึงถึงความคมชัด ความสมดุล ความเด็ดขาด แน่นยำ และอารมณ์ความรู้สึกของเส้น รวมถึงการแสดงเรื่องราวได้อย่างกลมกลืน การสเก็ตภาพหยาบ สามารถทำได้ทุกเวลาและสถานที่ แม้กระทั่งเวลาที่จำกัด ดังนั้นหากคุณเป็นนักทอ่งเที่ยวก็สามารถทำได้ ขอเพียงให้มีความมั่นใจเท่านั้น

การทอ่งเที่ยวเชิงสเก็ต ยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย มีความหลากหลาย มีเรื่องราวและคุณค่าที่เป็นทั้งรูปธรรม(Tangible) และนามธรรม(Intangible) อย่างมากมาย

วัสดุและอุปกรณ์สำหรับร่างภาพ (อรัญ วาณิชกร, 2557)

1. อุปกรณ์สำหรับการขีดขีดลากวาดเส้น

ประกอบด้วยปากกาดินสอสีดำในลักษณะต่างๆ เพื่อวาดทัศนียภาพขาวดำ

2. อุปกรณ์สำหรับการขีดขีดลากวาดเส้นสี ประกอบด้วยปากกาสี และสีไม้ สีไม้ระบายน้ำเพื่อใช้ในการระบายสีแบบฝนเส้น
3. อุปกรณ์สำหรับการระบายสีน้ำใช้พู่กันในการระบายเพื่อสะดวกรวดเร็วและได้บรรยากาศของภาพการไหลของน้ำ
4. อุปกรณ์สำหรับการสเก็ตภาพด้วยคอมพิวเตอร์ ผู้เขียนได้เดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางภาคเหนือ

ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ : เที่ยวไป สเก็ตไป หัวใจเบิกบาน ผู้เขียนได้มีประสบการณ์ร่วมในการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ใน 3 เส้นทาง ภายใต้ทฤษฎีการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และการใช้เทคนิคการสเก็ตภาพ ผู้เขียนจึงขอนำเสนอเป็นผลงานอันน่าประทับใจในการเดินทาง ดังนี้

1. เส้นทางวิถีเหนือ วิถีชุมชน สัมผัสกับวิถีชีวิตวัฒนธรรมและประเพณีทั้งของชาวพื้นเมืองและชาวเขาอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวเหนือ

ที่มา : ภาพวาดโดย อรุณ วานิชกร
 ถ่ายภาพโดย จุฑาธิปต์ จันทรเอียด
 ชื่อภาพ ร่มบ่อสร้าง เทียวสร้างสรรค์
 สถานที่ : บ้านบ่อสร้าง จังหวัดเชียงใหม่
 พิกัด GPS : 18.76935,99.08412

ความประทับใจต่อสถานที่ ในกิจกรรมดังกล่าว ผู้เขียนได้เดินทางมาท่องเที่ยว ณ ศูนย์หัตถกรรมบ่อสร้าง เพื่อผู้เขียนได้เดินทางเข้าร่วมทำกิจกรรมทำร่มกระดาษสา ทำให้เกิดความผูกพันระหว่างผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้าน มีโอกาสได้ร่วมสนทนาเกี่ยวกับการทำร่มกระดาษสา กับ คุณยายผู้เป็นช่างฝีมือชั้นยอดของที่นี่ แต่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง คุณยายกล่าวว่า “หมดรุ่นยายก็คงไม่มีใครทำแล้ว เพราะ ลูกหลานไปเรียนหนังสือหนังสือกัน ไม่มีใครมารับทำต่อเลย” ผู้เขียนฟังแล้วก็รู้สึกเสียใจอย่างยิ่ง เสียหายองค์ความรู้ ที่มาจากภูมิปัญญาล้านนาที่กำลังจะเลือนหาย ทำให้ผู้เขียน มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว เป็นอย่างดีมากชิ้น ผ่านการมีประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน/ ส่งผ่าน - ส่งต่อ ประสบการณ์ สุดท้ายในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ณ ศูนย์หัตถกรรมบ่อสร้าง ผู้เขียนยังได้รับความประทับใจจากกิจกรรม เที่ยวไปสเก็ตไป หัวใจเบิกบาน ทำให้จดจำประทับใจ, เข้าใจ ในกิจกรรมการทำร่มกระดาษสามากยิ่งขึ้น

ช่วงเวลาสร้างความทรงจำในกิจกรรม วาดภาพ 34 นาที และผู้เขียนได้ใช้ช่วงเวลาที่ซึมซับประสบการณ์ในแหล่งท่องเที่ยว ประพันธ์บทร้อยกรอง ดังนี้

ณ บ่อสร้างเทียวสร้างสรรค์
 ต่างช่วยกันเตรียมกระดาษสา
 ลุงป้าและน้าอา
 ล้วนเป็นผู้มีฝีมือ

ได้ฝึกปรือมาแสนนาน
 แลลูกหลานเรียนหนังสือ
 งานฝีมือก็เลือนหาย
 ผู้เขียนก็เสียดายไม่อยากให้ต้องหมดไป
 ประพันธ์โดย จุฑาธิปต์ จันทรเอียด

2. เส้นทางอร่อยล้ำ นำแรงบันดาลใจ ลิ้มรสอาหารถิ่นขึ้นชื่อ และผลิตภัณฑ์สดใหม่จากไร่บนดอยสูง อาทิ แกงโฮะ ไข่อั่ว แคบหมู น้ำพริกหนุ่ม น้ำพริกอ่อง

ที่มา : ภาพวาดโดย อรุณ วานิชกร
 ถ่ายภาพโดย จุฑาธิปต์ จันทรเอียด
 ชื่อภาพ ต้อง เต็ม โต๊ะ อาหารล้านนา
 สถานที่ : ร้านต้องเต็มโต๊ะ ถนนนิมมาห์เหมินทร์ ซอย13
 จังหวัดเชียงใหม่
 พิกัด GPS : 18.7966307,98.9675054

ความประทับใจต่อสถานที่ : การเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ของผู้เขียน ผู้เขียนได้ศึกษารูปแบบอาหารล้านนามาเป็นทุนเดิม ประกอบการการได้มารับประทานอาหารที่ ร้านต้องเต็มโต๊ะ ซึ่งเป็นร้านอาหารล้านนาชื่อดังของจังหวัดเชียงใหม่ (วงใน, 2560) ผู้เขียนได้มี

ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งทางวัฒนธรรมด้านอาหารของพื้นที่
ท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น ร้านอาหารพื้นเมืองแห่งนี้มีการนำเสนอเมนู
ที่เป็นเอกลักษณ์ล้านนาได้อย่างน่าสนใจ พร้อมทั้งพนักงานก็
แนะนำอาหารอย่างใส่ใจทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจลักษณะ
อาหารแต่ละอย่างระหว่างการพูดคุยสอบถามเกี่ยวกับ
อาหารระหว่างอาหารภาคเหนือ และภาคกลาง ผู้เขียนได้
มีโอกาสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน/ ส่งผ่าน - ส่ง
ต่อประสบการณ์ ทั้งระหว่างรับประทานอาหาร ได้ทำกิจกรรม
สเก็ตภาพเพื่อจดจำประทับใจ, เข้าใจ ในสถานที่ กิจกรรม
ณ วันและเวลาดังกล่าว เพื่อเก็บความทรงจำอย่างลึกซึ้ง ว่า
ครั้งหนึ่งเราเคยได้มาเที่ยว มารับประทานอาหารร้าน
ต้องเต็มโต๊ะ และได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาหารล้านนาอีกด้วย

ช่วงเวลาสร้างความทรงจำในกิจกรรม : สเก็ตภาพ
37 นาที และผู้เขียนได้ใช้ช่วงเวลาที่ซึมซับประสบการณ์ใน
แหล่งท่องเที่ยว ประพันธ์บทร้อยกรอง ดังนี้

เส้นทางอร่อยล้ำ	แสนชื่นซ้ำ ณ ล้านนา
อาหารเหนือสะดุดตา	แลรสชาติสะดุดใจ
ต้อง เต็ม โต๊ะ ดังจะไหน	ใครต่อใครต่างชอบไป
สเก็ตภาพประทับใจ	อยากเอ่ยว่าฮักนิมมาห์

ประพันธ์โดย จุฑาธิปต์ จันทรเอียด

3. เส้นทางอิมบิอุญอุ๋นใจ ท่องเที่ยวทำบุญไหว้พระ
ตามรอยเกจิชื่อดัง รวมไปถึงร่วมงานเทศกาลประเพณี

ความประทับใจต่อสถานที่ : ผู้เขียนได้เดินทางไป
ตามเส้นทางอิมบิอุญอุ๋นใจ ท่องเที่ยวทำบุญไหว้พระ
ณ วัดพระธาตุดอยคำ เป็นวัดแห่งนี้เป็นวัดที่มีความสำคัญ
ในจังหวัดเชียงใหม่ อายุเก่าแก่กว่า 1,300 ปี ตั้งอยู่บริเวณ
ดอยคำ ด้านหลังอุทยานหลวงราชพฤกษ์ ห่างจากตัวเมือง
ประมาณ 10 กิโลเมตร วัดพระธาตุดอยคำยังมีลานชมวิว ที่
สามารถมองเห็นวิวทิวทัศน์รอบเมืองเชียงใหม่ ที่สวยงาม
ตั้งสวรรค์บนดินได้อีกจุดหนึ่ง นอกจากนี้ลานชมวิววัดพระธาตุ
ดอยสุเทพราชวรวิหาร และนอกจากนี้ยามค่ำคืนเมื่อมองขึ้น
ไปบนพระธาตุดอยคำจะเห็นองค์พระธาตุเหลืออร่าม
สว่างไสวงดงามยิ่งนัก (สารานุกรมเสรี, 2560) ขณะที่ผู้เขียน
เดินทางท่องเที่ยว ผู้เขียนได้สร้างปฏิสัมพันธ์กันกับพื้นที่
และคนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์
ในการจดจำประทับใจ, เข้าใจ (Memorable/ I hear and
I forget, I see and I remember, I do and I understand)
ในช่วงเวลาดังกล่าวผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูล สังเกตสภาพแวดล้อม
และการสเก็ตภาพพระธาตุดอยคำในช่วงเวลาที่แสงอาทิตย์
ใกล้จะลับขอบฟ้า ช่วงเป็นช่วงที่ผู้เขียนได้รับสร้างความทรงจำ
อันดีอย่างมิรู้ลืม

ช่วงเวลาสร้างความทรงจำในกิจกรรม : สเก็ตภาพ
37 นาที และผู้เขียนได้ใช้ช่วงเวลาที่ซึมซับประสบการณ์ใน
แหล่งท่องเที่ยว ประพันธ์บทร้อยกรอง ดังนี้

ที่มา : ภาพวาดโดย อรัญ วานิชกร
ถ่ายภาพโดย จุฑาธิปต์ จันทรเอียด
ชื่อภาพ ไหว้พระธาตุดอยคำ เลิศล้ำพรหลวงพ่อดันใจ
สถานที่ : วัดพระธาตุดอยคำ จังหวัดเชียงใหม่
พิกัด GPS : 18.75992, 98.91744

พระธาตุดอยคำเลิศล้ำงานศิลป์
 วัดในท้องถื่นราวพันกว่าปี
 สมัยจามเทวีแห่งหริภุญชัย
 ชาวบ้านเลื่อมใสศรัทธา
 พระพุทธรูปโตช่างงามสะดูตา
 พระสถูปเกศาแลหลวงพ่อบัณฑิต
 ห้องเที่ยวเชิงใหม่เชิญแวะบูชา
 จับดินสอปากกาสดเก๋ภาพประทับใจ

บทสรุป

การท่องเที่ยวเชิงสเก็ทเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนามาจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นักท่องเที่ยวสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ท่องเที่ยวอย่างลึกซึ้ง โดยการสเก็ทภาพ นักท่องเที่ยวจะใช้การวาดภาพในเหตุการณ์สถานการณ์นั้นๆ ที่เดินทางไปพบเจอขณะเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่าเรื่องในการเดินทางไปยังที่ต่างๆ และให้ผู้ท่องเที่ยวและเจ้าของบ้านมีความผูกพันระหว่างกัน อีกทั้งยังมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ท่องเที่ยว และจดจำประทับใจ, เข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ อย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558–2560**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2560, จาก http://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2559). **สรุปสาระสำคัญแผนการส่งเสริมตลาดประจำปี พ.ศ. 2560**. สืบค้น เมื่อ 25 มีนาคม 2560, จาก <http://www.tatreviewmagazine.com/web/menu-read-tat/menu-2016/menu-42016/745-42016-th2560>.
- นาฬิกาดัตช์ แสงสนธิ. (2558). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: โคคุน แอนด์ โค.
- มานนท์ กองแดง (2558). **ความหมายของการสเก็ทภาพ**. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://www.bpcd.net>.
- วงใน. (2560). 15 **ร้านอาหารเหนือห้ามพลาดที่เชียงใหม่**. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2560, จาก <https://www.wongnai.com/listings/best-northern-thai-food-in-cm?ref=ct>.
- สารานุกรมเสรี. (2560). **วัดพระธาตุดอยคำ**. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2560, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/วัดพระธาตุดอยคำ>.
- สุดแดน วิสุทธิลักษณ์ และคณะ. (2554). **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ Creative Tourism Thailand**. กรุงเทพฯ: โคคุน แอนด์ โค.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน), 2556. **การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: โคคุน แอนด์ โค.
- อรัญ วานิชกร. องค์ความรู้ (2557). **ภูมิปัญญาไทย: การออกแบบและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ร่วมสมัย**. วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ. 15 (2): 22-28.

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการวาดภาพลายเส้นในแนวนั้น ศิลปินหรือผู้วาด จะออกเดินทางไปท่องเที่ยว ตามสถานที่ต่างๆ ที่ตนเองชอบ และเปลี่ยนจากการบันทึกภาพสิ่งแวดล้อม หรือสถานที่ ในมุมมองของการวาดภาพแทน โดยนักท่องเที่ยวแต่ละคนจะอาศัยความคล่องแคล่ว ความแม่นยำของการใช้เครื่องมือ ตลอดจนมีอุปกรณ์ในการวาดภาพแล้วแต่ตนเองถนัด เช่น ปากกาลูกกลิ้ง ปากกาหมึกซึม ดินสอร่างภาพ หรือดินสอที่มีน้ำหนักดีอาจมีสีที่ตนเองถนัด เช่น สีหลุม สีไม้ สีน้ำมัน ฯลฯ เพื่อใช้ในการตกแต่งภาพวาดลายเส้นของตนเองให้น่าสนใจยิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวที่นิยมกิจกรรมประเภทนี้แต่ละคนยังต้องฝึกสมาธิในการเพ่งมองสภาพแวดล้อมที่อยู่ตรงหน้าด้วยสมุดบันทึกที่ไม่มีเส้น หรือมีเส้นก็ได้แล้วแต่ความชอบของผู้วาด ส่วนใหญ่มัก จะไม่มีการร่างภาพและเขียนสดๆ ทันทีที่มองเห็น กำหนดมุมมองของภาพด้วยสายตา และใช้ความรู้สึกในการสเก็ทภาพออกมา ส่วนใหญ่มักจะไม่ใช้เวลาอันยาวนานเกินไป หากเป็นภาพที่มีรายละเอียดมากๆ นักท่องเที่ยวอาจหาสถานที่ที่เหมาะสม เช่น ร้านกาแฟ ห้องรับรอง ที่พัก ไร่ริมเงาดันไม้ จะทำให้นั่งวาดภาพได้ในเวลาที่ยาวนานมากขึ้น

- Ministry of Tourism and Sports. (2014). **Summarizing the Essence of Marketing Plan of the year 2017**. [Accessed Date: March 25, 2017]. Retrieved from <http://www.tatreviewmagazine.com/web/menu-read-tat/menu-2016/menu-42016/745-42016-th2560>.
- Nariatipat Sangsanitt. (2015). **Creative Tourism**. Bangkok: Cokun & Co.
- Manon Kongdang. (2015). **The Meaning of Sketching Pictures**. [Accessed Date: November 25, 2017]. Retrieved from <http://www.bpcd.net>.
- Wongnai. (2017). **Restaurants in the North that should not miss**. [Accessed Date: November 25, 2017]. Retrieved from <https://www.wongnai.com/listings/best-northern-thai-food-in-cm?ref=ct>.
- Wikipedia. (2017). **Wat Pratatdoikam**. [Accessed Date: December 20, 2017]. Retrieved from <http://th.wikipedia.org/wiki/วัดพระธาตุดอยคำ>.
- Suddan Wisutiluk et al. (2011). **Creative Tourism Thailand**. Bangkok: Cokun & Co.
- Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization). 2013. **Creative Tourism**. Bangkok: Cokun & Co.
- Arun Vanishkorn. (2014). **Thai Wisdom: Designing and Creating Contemporary Products**. Journal of Cultural and Art Institution. 15 (2): 22-28.
- Richards, G. and Raymond, C., (2000). **Creative Tourism**. ATLAS News, no. 23, 16-20. Wurzburger, R, et al., (2010). **Creative Tourism: A Global Conversation: How to Provide Unique Creative Experiences for Travelers Worldwide**. Santa Fe: Sunstone Press, 2010.
- UNESCO, 2006. **Creative Cities Network**. Discussion Report of 2008 International Conference on Creative Tourism Santa Fe, New Mexico, U.S.A. September, 2008. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001598/159811E.pdf>.

